

gemeente
Het Hogeland

Memo Raad

Aan: Gemeenteraad
Van: College van B&W
PFH: Henk Jan Bolding
Datum: 10 oktober 2022
Onderwerp: Voortgang Nationaal Programma Groningen
Zaaknummer: Z.HHL.065532

Geachte leden van de raad,

U heeft een gesprek over de voortgang van het Nationaal Programma Groningen geagendeerd voor de Raadsvergadering van 26 oktober 2022. Graag informeren wij u middels deze raadsmemo ter voorbereiding van dit gesprek.

In 2019 is het Nationaal Programma Groningen (NPG) van start gegaan. Een programma om te investeren in de toekomst van Groningen met een startkapitaal van €1.15 miljard. Het hoofddoel van het NPG is het verbeteren van de brede welvaart en het imago van Groningen, waarvoor ambities zijn geformuleerd op de vier gebieden: economie, werken en leren, leefbaarheid, natuur en klimaat. Het programma bestaat uit lokale programma's van gemeenten, het thematische programma van de provincie, en enkele 'specials' zoals Toukomst en het Erfgoedprogramma. In de bestuursovereenkomst is opgenomen dat er in 2019 middelen worden toegekend voor de periode tot en met 2023 met het idee in dat jaar te evalueren. Voor het programma dus een moment om de vraag te stellen of we op koers liggen de doelen van het NPG te behalen.

In mei 2021 is daarom in het Algemeen Bestuur (AB) NPG vooruitlopend op de evaluatie gesproken over de stand van zaken van het programma. Daar is geconcludeerd dat het programma goed op gang is, veel projecten in uitvoering zijn en resultaten opleveren. Met name in de lokale programma's zijn na een intensieve periode van participatie en programmavorming een groot aantal projecten in uitvoering. Tegelijk constateerde het AB dat het nodig is om het ambitie- en schaalniveau van het NPG voor de periode na 2023 te verhogen om tot structurele economische ontwikkeling van de regio te komen. Om dat te bereiken zijn grotere en meer gerichte interventies nodig die Groningen verder brengen.

Een manier op dit te bereiken is inzetten op een aantal grote transitiethema's om met de resterende middelen als hefboom structureel economisch effect te sorteren. Als grote transitiethema's zijn door het AB NPG energie/waterstof, agro/voedsel, gezondheid/zorg en onderwijs/arbeidsmarkt benoemd. Op deze thema's zouden grote projecten/programma's moeten worden ontwikkeld om een structurele (nationale) bijdrage te leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken en aan de economische ontwikkeling van de regio. De nieuwe voorzitter van het bestuur, Johan Remkes, heeft deze taak opgepakt.

Financieel kader

In 2019 zijn middelen voor de eerste periode verdeeld over de eerdergenoemde speciale programma's (totaal €309 miljoen), lokale programma's (€245 miljoen) en het thematisch programma (€194 miljoen). Volgens de bestuursovereenkomst zullen in 2023 op basis van

Pagina 1/3

de bovengenoemde evaluatie de dan nog te verdelen middelen gericht worden ingezet voor de periode van 2023-2029. Voor deze periode is voor gemeenten het uitgangspunt geformuleerd dat zij in ieder geval nog een keer de helft krijgen van wat ze in de voorgaande periode kregen. Dit betreft afgerond €115 miljoen en is inmiddels het 'derde kwart' gaan heten. Dan blijft er afgerond nog €288 miljoen niet verdeeld en inzetbaar voor het verhoogde ambitieniveau.

Voor onze gemeente betreft het budget voor de eerste periode afgerond €38 miljoen en minimaal €18 miljoen in de periode erna. Het lokale programmaplan van onze gemeente heeft dan ook een totale financiële omvang van afgerond €56 miljoen en een looptijd van 2019-2029. Het lokaal programmaplan van de gemeente Het Hogeland heeft uw raad in 2020 goedgekeurd en wordt in 2023 geactualiseerd en opnieuw ter besluitvorming aan u voorgelegd.

Brief voorzitter

Op 7 juni 2022 heeft Johan Remkes een brief gestuurd aan het Algemeen Bestuur met zijn bevindingen en voorstellen om tot het gewenste verhoogde ambitieniveau te komen, deze brief is bijgevoegd. Bij een aantal gemeenten is onrust over de inzet van de brief, waarbij het beeld is ontstaan dat gemaakte afspraken ter discussie staan en dat er middelen bij gemeenten worden weggehaald. Deze discussie spitst zich toe op twee elementen.

Ten eerste over het 'derde' kwart: de afspraak dat gemeenten in de tweede periode over 50% van het eerder toegedeelde budget kunnen beschikken. Bij een aantal gemeenten bestaat de zorg dat deze afspraak niet gehonoreerd wordt. Ten tweede vragen deze gemeenten zich af of de uitwerking van het verhoogde ambitieniveau niet ten koste gaat van lokale impact.

Ter verduidelijking: het verhoogde ambitieniveau wordt momenteel door het programmabureau NPG uitgewerkt in de vorm van 'baanbrekers', gericht op de landbouw/eiwittransitie (FASCINATING), medische technologie (HTRIC), waterstof (HyNorth) en circulaire economie (Groningen Circular). Het gaat om grote projecten en programma's in verschillende fasen van uitwerking waarvan op een later moment nog moet worden besloten of, en zo ja, op welke wijze deze mogelijk via het NPG verder gebracht kunnen worden. Voor nu zien wij de genoemde baanbrekers vooral als inspiratie en voorbeeld van hoe het ambitieniveau te verhogen.

Inzet gemeente Het Hogeland

Het college zet in op toekenning van het 'derde' kwart conform afspraken, zodat ons lokale programmaplan uitgevoerd en geactualiseerd kan worden.

Het college verbindt haar eigen ambities van het coalitieakkoord aan de ambities van het NPG. Dit betekent dat er de komende jaren wordt geïnvesteerd in de aanbodkant van de arbeidsmarkt en in de leefbaarheid van de dorpen, zoals verwoord in de gebiedsopgaven Hogeland Oost, Reitdiepgebied en Waddenkust. Het college wil dit nog beter visualiseren en gaat daarom in gesprek met mensen op basis van beelden in plaats van beleidsnota's. Via de verbeelding en de ontwerpkraft van mensen en organisaties wil het college de betrokkenheid van inwoners vergroten. Er zijn in de afgelopen periode veel projecten van en door inwoners en organisaties door uw raad toegekend. De komende periode worden projecten als Roakeldais, Enne Jans Heerd en Tijd voor Toekomst nog meer zichtbaar.

Het Hogeland heeft een grote kans en daarmee ook verantwoordelijkheid. In ons coalitieakkoord 'Samen bouwen' willen we ruimte geven om mee te denken over onze toekomst. Waarbij we open staan voor initiatieven en goede ideeën. Op dit moment werken we met het Rijk aan de Toekomstagenda Groningen, werken we goed samen in het NPG en het Akkoord van Groningen, is er vanuit het Europese Just Transition Fund €330 miljoen beschikbaar en zijn er kansen voor regiodeals en groeifondsaanvragen. Ook in het Waddenfonds zit nog €120 miljoen dat wacht op een goede bestemming. Het college kijkt dus verder dan het NPG om onze opgaven te financieren.

Het college is van mening dat het Nationaal Programma Groningen hoog over de dagelijkse werkelijkheid van onze burgers heen dreigt te gaan als we kiezen voor grote 'baanbrekers' ten koste van 'dingen waar de mensen direct iets aan hebben'. Wij menen dat deze grote projecten juist ook lokaal impact moeten hebben. Op deze manier kunnen we maximaal effect sorteren voor Groningen en dus ook voor Het Hogeland.

Het college zet zich daarom zowel ambtelijk als bestuurlijk volop in om samen met provincie, gemeenten, programmabureau NPG en relevante partners het ambitieniveau te verhogen in de vorm van grote structuurversterkende programma's en projecten. Gezamenlijkheid en lokale impact zijn daarbij uitgangspunten. Het is dus van belang dat de resterende middelen ingezet kunnen worden voor het verhoogde ambitieniveau. Dit willen we doen door er samen met onze inwoners en organisaties invulling aan te geven. Zodat er een zo groot mogelijke lokale impact op de brede welvaart van onze inwoners wordt gerealiseerd.

Zoals vastgelegd in de bestuursovereenkomst NPG hebben raden en Staten een rol in besluitvorming betreffende de verdeling van middelen. Op woensdag 26 oktober voeren we graag met u op basis van deze brief een voorbereidend gesprek over onze inzet tijdens de AB-vergadering van het NPG op 31 oktober. Op het moment dat de kaders en governance zouden veranderen, komen we uiteraard bij u terug met een raadsvoorstel. Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Het college van B&W,

H.J. Bolding P.P.M. van Vilsteren burgemeester secretaris

Bijlagen: Voorzittersbrief koers Nationaal Programma Groningen